

Motion till riksdagen 2009/10:U276

av **Bodil Ceballos m.fl. (mp)**

Biståndet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om politik för global utveckling (PGU).
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om upprätthållandet av enprocentsmålet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att regeringens fokus på de mänskliga rättigheterna även innefattar ESK-rättigheterna (ekonomiska, sociala och kulturella).
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkta resurser till Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev) samt fortsatt utveckling av redovisningsmetoderna.

Motivering

Solidaritet med världens alla människor är en av de grundläggande värderingarna som ligger till grund för Miljöpartiet de grönas ideologi. Vi är inom Miljöpartiet starkt medvetna om att jordens resurser är knappa och mycket ojämnt fördelade mellan länder och människor. Miljöpartiet menar att det är en absolut nödvändighet om vi ska få en trygg värld att varje människa har alla grundläggande mänskliga rättigheter tillgodosedda, såväl de ekonomiska, sociala och kulturella som de politiska och medborgerliga rättigheterna. Det är dock långt kvar till att vi uppnår en rättvis värld där jordens resurser är likvärdigt fördelade. Miljöpartiet vill verka för en rättvis och miljömässigt hållbar fördelning av jordens resurser. Biståndet är det verktyg vi har för att visa solidaritet med dem som hårdast drabbas av kriser till följd av ett förändrat klimat och livsmedelskriser och ekonomiska kriser. För Miljöpartiet är det viktigt att Sverige fortsätter att vara ett föredöme för andra rika länder genom

Fel! Okänt namn på

att upprätthålla enprocentsmålet. Detta är extra viktigt nu när den ekonomiska krisen kommer att minska den rika världens bistånd till de fattigaste i världen. Vi upprepar FN-chefen Ban Ki Moons uppmaning till den rika världen att inte låta den ekonomiska krisen gå ut över de allra fattigaste. Ska vi kunna förverkliga millenniemålen till 2015 gäller det att resursflödena inte stryps.

Kan världens regeringar garantera bankväsendet tusentals miljarder dollar är det en skam ifall vi inte kan garantera de dryga 100 miljarder dollar som Världsbanken beräknar att det krävs för att klara millenniemålen.

Miljöpartiet anser att det är viktigt att värna biståndets kvalitet. Det är därför som vi ser positivt på granskning och redovisning av hur biståndet uppfyller de mål vi satt upp. Hög ambition gällande effektivitet såväl som kvalitet och måloppfyllelse måste genomgående präglade det svenska biståndet. I regeringens skrivelse Biståndets resultat från våren 2009 genomsyrades redovisningen av insikt och villighet att dra lärdom av erfarenheter. Detta anser Miljöpartiet är positivt. Med detta sagt måste vi betona att detta är något som alltid har präglat det svenska biståndet. Inte tvärtom som biståndsministern har försökt göra sken av under de år som den moderatledda regeringen har haft ansvar för biståndspolitik. Biståndsminister Gunilla Carlsson (m) har vid flera tillfällen påstått, t.ex. under den presskonferens då hon presenterade skrivelsen Biståndets resultat, att det tidigare rådde en ”avsaknad av resultatkultur”, som om verksamheten på Sida pågått helt utan kontroll och utan resultatfokus. Det är en falsk bild av verkligheten som biståndsministern ger och något som Miljöpartiet starkt ifrågasätter. Det är allmänt känt att den borgerliga regeringen tog över en internationellt mycket respekterad biståndspolitik. Är det något som den borgerliga regeringen har lyckats med under sin tid vid makten för biståndspolitik är det att deras ständiga tal om brist på ”resultatkultur” har urholkat förtroendet för Sida och riskerar att ändra fokus i biståndsinsatser från processer till mätbara aktiviteter. Effektiviteten i biståndet är viktigt, men är dock en mindre viktig fråga än den om hur olika politikområden samverkar för att bidra till en långsiktigt hållbar och rättvis utveckling i världen.

Miljöpartiet hoppas därför att regeringen framöver även presenterar en skrivelse om resultatet för hur väl man lyckats med politik för global utveckling (PGU).

Med detta sagt vill vi betona hur viktigt det är att biståndets förbättringsarbete utvecklas. Utvecklingspolitiken förtjänar saklighet och en god utvärdering. Miljöpartiet anser därför att det är angeläget att utvärderingsmyndigheten Sadev bör få ökade resurser för att kunna öka sin kapacitet under de kommande åren.

Världen behöver ledarskap i biståndsfrågan. Ett ledarskap som Sverige av tradition gjort till sin bästa gren. Det är glädjande att biståndsminister Gunilla Carlsson (m) och regeringen värnar enprocentsmålet i årets budgetproposition, men samtidigt ser vi att regeringen fortsätter att urholka biståndet genom avräkningar från biståndsramen till allehanda saker som inte borde tas ifrån den, till exempel flyktingmottagandet. Regeringen räknar med att Sverige kommer att ta emot ett stort antal flyktingar från länder som kvalificerar sig för bistånd. Detta flyktingmottagande använder regeringen biståndsmedel till.

Drygt två miljarder kronor handlar det om för år 2009. Även om det är tillåtet enligt Dacreglerna att ta pengar till exempelvis skuldavskrivningar och flyktingmottagande anser Miljöpartiet att en sådan stor avräkning inte går att motivera. Under åren 2007–2009 har över 8 miljarder kronor gått till avskrivningar av exportkreditskulder och flyktingkostnader i Sverige. Dessa pengar borde istället användas i förebyggande åtgärder i flyktingarnas hemländer för att förbättra människors levnadsvillkor så att de slipper fly. Vidare anser Miljöpartiet att reformsamarbete i Östeuropa handlar mer om EU-anpassning än fattigdomsbekämpning. EU-anpassning är något som EU själva får stå för, inte den svenska biståndsbudgeten.

Regeringen tar även klimatbistånd från biståndsramen. Miljöpartiet menar att allt bistånd bör vara klimatsäkrat. Det innebär att bistånd inte ska gå till insatser som ökar de globala klimatutsläppen. Istället ska biståndet användas till insatser som minskar fattigdomen i världen och samtidigt minskar de globala utsläppen. Utöver detta behövs insatser som minskar svårigheterna för de fattiga länder som måste anpassa sig till den klimatförändring som de industrialiserade länderna har orsakat. Den typen av åtgärder som handlar om att vi ska ta vårt ansvar för den klimatpåverkan vi själv ställt till med anser vi är en skuld att betala tillbaka och därmed inte bör ligga inom biståndsramen. Miljöpartiet anser att allt klimatbistånd ska ligga utöver biståndsramen, i enlighet med de åtaganden som vi gjort i bl.a. Kyotoprotokollet.

Den borgerliga regeringen anser även att de ekonomiska partnerskapsavtalen, de s.k. EPA-avtalen, är positiva. Miljöpartiets bedömning är istället att EPA-avtalen pressats på utvecklingsländerna och att de innehåller klausuler som mer ser till EU:s egna offensiva intressen än u-ländernas utvecklingsstrategier. Detta är knappast förenligt med PGU och stör de regionala integrationsprocesser som pågår.

När det gäller de mänskliga rättigheterna har Miljöpartiet vid ett flertal tillfällen påtalat att regeringens fokus gäller endast de politiska rättigheterna. De övriga rättigheterna, de s.k. ESK-rättigheterna (ekonomiska, sociala och kulturella) nedprioriteras. Fattigdomsbekämpningen är central. Utan mat i magen är det svårt att orka hävda sin yttrande- och mötesfrihet. Siffror från Världsbanken visar att 400 miljoner fler människor lever under den globala fattigdomsgränsen än vad man tidigare trott (nu satt till 1,25 dollar om dagen). Över en miljard människor är kroniskt undernärda, och enligt UNDP:s årliga uppföljning om hur det går med millenniemålen ökar andelen kroniskt hungriga människor i världen. I den ekonomiska krisens spår är det extra viktigt att ESK-rättigheterna får samma status anser Miljöpartiet.

I regeringens tidigare skrivelse, 2008/09:189 Biståndets resultat, framkom det att regeringen t.ex. stoppar stöd till Bolivia enkom för att den företagsform man valt där inte gillas av den svenska regeringen. På vilket sätt speglar detta rättighetsperspektivet i PGU? Och varför har regeringen valt att ta bort stödet till Unifem om kvinnors rätt som enligt regeringen är så viktigt? Och hur speglas fattigdomsperspektivet av att regeringen valt att fasa ut stödet till Haiti? De bakomliggande skälen till besluten lyser med sin frånvaro. Detta är en svaghet med regeringens politik. Regeringen borde kanske i ljuset av den

Fel! Okänt namn på

ekonomiska krisen, ompröva utfasningen av stödet till Haiti som är det fattigaste landet i Latinamerika.

Regeringens biståndspolitik borde som helhet gynnas av att utfasningarna beskrivs i den större kontexten av hur ansvaret bland givarländerna omfördelas i enlighet med Parisagendan. PGU betonar ägandet. Regeringen vill i dialog försöka påverka mottagarlandets politik. Vi har hittills inte sett några exempel på just hur denna dialog regeringen för med mottagarlandet ska gå till. Risken finns, i ”spaningen efter resultat”, att regeringen frestas påverka mottagarlandet på ett sätt som tar ifrån dem ägarskapet.

Utvärderingen av inte bara biståndet utan hela utvecklingspolitiken är ett viktigt arbete som måste fortsätta utvecklas. Miljöpartiet anser att arbetet inte får stanna vid granskningen utan lärdomarna måste även omsättas i praktiken.

Miljöpartiet anser att biståndsminister Gunilla Carlsson (m) måste stå upp för enprocentmålet som princip, men framför allt måste hon ta strid för att se till att inte biståndsbudgeten belastas med sådant som inte hör hemma där. I spåren efter den internationella krisen måste den borgerliga regeringen sätta fattigdomsbekämpningen i fokus och värna folkrörelsebiståndet. Bistånd via enskilda organisationer blir allt viktigare i samband med ökat budgetstöd. Under åren 2007–2009 har biståndet via enskilda organisationer minskat med 13 procent. Miljöpartiet anser att detta är mycket olyckligt eftersom de ideella organisationernas arbete många gånger visat sig vara mer effektivt än bilaterala eller multilaterala insatser. Dessutom är folkrörelsebiståndet viktigt för att bevara svenskarnas positiva inställning till internationellt utvecklingssamarbete.

Från Sidas håll har det nyligen aviserats eventuella ytterligare nedskärningar av folkrörelsebiståndet nu när den totala mängden bistånd i konsekvens med enprocentmålet minskar. Dock har folkrörelsebiståndet inte ökat i goda tider och får därmed Sidas resonemang att eka ihåligt.

Stockholm den 4 oktober 2009

Bodil Ceballos (mp)

Max Andersson (mp)

Peter Rådberg (mp)

Ulf Holm (mp)